

ΟΝΕΙΡΟΒΑΤΩ;

από τον Φώτη Φωτιάδη

(Βιταμίνη Ο, τ. 16, Δεκέμβρης 1997, σ.1&5)

Ξέρετε, εδώ και κάτι χρόνια έχω πάψει να νιώθω σαν... ένα «μικρό πράσινο τερατάκι που ζει ανάμεσά τους».

Η ομοφυλοφιλία είναι ένα με τον εαυτό μου πλέον και, αν και έχω ακόμη πολλές μάχες να κερδίσω, δεν νιώθω αξιοπερίεργος, αφύσικος, γκροτέσκος. Η αίσθηση όμως πως ανήκω σε μια περίεργη κάστα ανθρώπων επανέρχεται κάθε που αποκαλύπτω πως είμαι μέλος της Σύμπραξης. Αντικρίζω απορημένα βλέμματα, παρατηρώ αμήχανες αντιδράσεις σαν μιλώ για περιθωριοποίηση, για ρατσισμό και για το «δίκιο του αγώνα». Λέξεις όπως «ακτιβισμός» ή ακόμη-ακόμη «ομάδα», μου φαίνεται πως νχούν ξένες στα αυτιά των φίλων και των γνωστών μου.

Αυτοί που δεν θέλουν να με κακοκαρδίσουν, μου προτάσσουν καλοπροαίρετα (θέλω να πιστεύω), επιχειρήματα για να με φέρουν στα συγκαλά μου. «Μα τα ακτιβιστικά κινήματα πέθαναν, ο Μάνης πέρασε, κανείς δεν ενδιαφέρεται. Και στο κάτω-κάτω ρε φίλε τί πρόβλημα έχεις επιτέλους; Τα πράγματα έχουν βελτιωθεί απείρως τα τελευταία χρόνια για εσάς. Ε, και αν συμβαίνει και καμιά στραβή, κανένα παρατράγουδο, τί θαρρείς, εσείς θα αλλάξετε τις αντιλήψεις του κόσμου; Αχ, καμμένε, ονειροβατείς...»

Ονειροβατώ; Δεν το νομίζω. Όλοι όσοι είμαστε φορείς μιας διαφορετικότητας, ερωτικής ή μη, ξυπνήσαμε απότομα κάποτε από τα χαστούκια των «πιο σεμνών της γειτονιάς», αλλά και από τις βουρδουλιές της άρχουσας τάξης. Δυστυχώς, ο ρατσισμός και η μισαλλοδοξία δεν αποτελούν λήμματα που συναντώνται σε βιβλία Ιστορίας μόνο. Η σημερινή πραγματικότητα πιστοποιεί πως οι ομοφυλόφιλοι παραμένουν αντικείμενα απόρριψης, χλευασμού και αδικίας.

Στον κόσμο του «όξω πούστη απ' την παράγκα» δεν νομίζω πως είμαστε ιδιαίτερα ευπρόσδεκτοι. Οι αδικίες σε βάρος μας συνεχίζουν να αποτελούν φιλά γραμματα στις στήλες των εφημερίδων. Οι απολύσεις λόγω «ανηθικότητας» και οι ξυλοδαρμοί λίγους φαίνεται να απασχολούν, ενώ βέβαια η εξύβριση ομοφυλόφιλου σπανίως επιφέρει ποινικά επακόλουθα. Τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης συνεχίζουν να μας αποδίδουν χαρακτηριστικά «τρελού του χωριού», και η αστική τάξη αρνείται να δεχτεί την δυσμενή κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι ομοφυλόφιλοι των απομακρυσμένων περιοχών. Η Εκκλησία συνεχίζει να μας απορρίπτει και να μας καταδικάζει, ευαγγελιζόμενη μια περίεργη «αγάπη», την ίδια στιγμή που οι «ακολουσίες» δίνουν και παίρνουν μεσ' στα μοναστήρια. Η νομοθετική εξουσία αρνείται να θεσπίσει τη συμβίωση και να μας αναγνωρίσει τα νομικά και οικονομικά δικαιώματα που απολαμβάνουν τα ετεροφυλόφιλα ζευγάρια και φυσικά ούτε κουβέντα για υιοθεσία ανηλίκου από τοιούτο ή λεσβία. Τέλος, η ένταξη ενός φανερά ομοφυλόφιλου ατόμου στα ανώτερα κλιμάκια της κοινωνίας μας μάλλον αδύνατη αποδεικνύεται, σαν επιχειρήσουμε να καταμετρήσουμε τους «έκφυλους» βουλευτές, δικαστές ή επιχειρηματίες.

Η ομοφυλοφοβία όμως δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται μόνο ως κοινωνικό φαινόμενο, του οποίου τις εκφράσεις απλά διαπιστώνουμε. Η ουσιώδης διάστασή της, αποκαλύπτεται μέσα από την αρνητική επίδραση που ασκείται πάνω στην απρόσκοπτη εξέλιξη όλων εμάς των ομοφυλόφιλων.

Πολλοί ξεχνούν πως η ομοφυλοφιλία δεν υπήρξε αυτονόητη και λογική εξ αρχής, ακόμη και για εμάς, τους εκφραστές της. Ξεχνούν πως ο αυτοσεβασμός και η περηφάνια κατακτούνται δύσκολα, όταν οι επιλογές μας θεωρούνται κατακριτέες. Η μοναξιά και η «σαρωτική αίσθηση της αμαρτίας» (όπως λέει ο Στ. Τσαγκαρουσιάνος), που μας αποδίδονται, είναι αποτέλεσμα του παραγκωνισμού που υφιστάμεθα, παρά μιας ιδιαίτερης ψυχοσύνθεσης που μας χαρακτηρίζει.

Η καθημερινή ζωή μας είναι διαποτισμένη από μικρές και μεγάλες μάχες. Η οικογένεια, η φιλία, ο έρωτας, σκοντάφτουν σε εμπόδια ανυπόστατα για τους πολλούς, ειδικά όταν αυτό που διεκδικείς είναι αποδοχή και όχι ανοχή. Το ψέμα ή η απόκρυψη της αλήθειας που ορισμένες (ή έστω ελάχιστες) φορές αποτελεί την αναπόφευκτη επιλογή, μπορεί να δηλητηριάσει την ανθρωπιά μας.

Η δύναμη που απαιτείται για να παραμένεις ανέπαφος από τις βολές των θιασωτών της «ηθικής», δεν μας παραδίδεται μαζί με την ομοφυλοφιλία σε συσκευασία «2 σε 1». Έτσι λοιπόν, ο δρόμος μας προς την ευτυχία και την αξιοπρέπεια, κάθε άλλο παρά ανθόσπαρτος αποδεικνύεται. Η ομοφυλοφοβία παραμένει ένα έντονο χαρακτηριστικό της κοινωνίας μας, και ορθώνεται μπροστά μας σε κάθε μας βήμα, σε κάθε έκφραση του βίου μας.

Τα όσα η Ιστορία έχει καταγράψει (και πολύ περισσότερο όσα έχει αποκρύψει), επιβάλλουν να είμαστε δύσπιστοι στο ενδεχόμενο ότι ο ρατσισμός θα εξαλειφθεί δίχως κόπο. Η εθελουφλία που χαρακτηρίζει τους άρχοντες και τις δομές της κοινωνίας μας, αναφορικά με τις αξιώσεις των ομοφυλόφιλων, δεν είναι αποτέλεσμα γραφειοκρατίας ή ασήμαντες τυπικές παραλείψεις. Το θεμέλιο του δυτικού τρόπου ζωής, ο τρίποδας δηλαδή καπιταλισμός-πατριαρχισμός-χριστιανισμός, νιώθει (και όχι άδικα), να σείεται από κάθε φωνή αμφισβήτησης της ανδρικής παντοκρατορίας. Αντίσταται σθεναρά στις αξιώσεις των ομοφυλόφιλων, των γυναικών και των αλλόπιστων, προτάσσοντας ως ασπίδες την «ηθική», τους νόμους και τη θρησκεία. Οι δυνάμεις της Συντήρησης παλεύουν αδιάκοπα για να επαναφέρουν την «φυσική» τάξη των πραγμάτων, έτσι ώστε να προστατεύσουν τα συμφέροντα της έννομης αστικής τάξης.

Έτσι γίνεται κατανοητή η εχθρότητα των απλών ανθρώπων έναντι στους ομοφυλόφιλους. Η διαιώνιση των προκαταλήψεων και των ρατσιστικών συμπεριφορών δεν οφείλεται τόσο στην στενομυαλιά ή την ημιμάθεια των βολεμένων μικροαστών, όσο στην ανασφάλεια που τους κατακλύζει σαν μας βλέπουν να εκφραζόμαστε ελεύθερα και να ζούμε δίχως εσωτερικούς καταναγκασμούς. Τα γενεσιουργά, λοιπόν, αίτια της ομοφυλοφοβίας μάς υποχρεώνουν να παραμένουμε σε επιφυλακή και να μη βολευόμαστε με την ανοχή, που τόσο «απλόχερα» μάς προσφέρεται.

Η αποποινικοποίηση της ομοφυλοφιλίας υπήρξε το αποτέλεσμα χρόνιων αγώνων, συνεχών διαμαρτυριών, πολυπληθών διαδηλώσεων και σκληρών βασανιστηρίων και φυλακίσεων, που έλαβαν χώρα σε ξένους τόπους. Αν θέλουμε να διατηρήσουμε τα κεκτημένα δικαιώματα, αλλά και να επιτύχουμε όλα όσα μας αξίζουν, ένας δρόμος μάς απομένει να διαβούμε: αυτός της συνέχισης και κλιμάκωσης των διεκδικήσεών μας.

Το γεγονός βέβαια πως τα ακτιβιστικά κινήματα έχουν αποδυναμωθεί στις μέρες μας, δεν μπορεί να μας αφήνει αδιάφορους. Είναι λάθος, όμως, να μας απογοητεύει. Ναι, οι υψωμένες γροθιές μειώθηκαν, ναι, πολλοί αγωνιστές συμβιβάστηκαν, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως έτσι ήταν σωστό ή αναπόφευκτο να συμβεί. Οι αγώνες που δόθηκαν τις περασμένες δεκαετίες δεν ήταν άκαρποι. Ίσως να μην επιτεύχθηκαν τα

οράματα περί δίκαιης και παραδείσιας κοινωνίας, όμως η ουτοπία δεν είναι ο μόνος στόχος, το μόνο κριτήριο που θα αξιολογήσει μια προσπάθεια. Οι μικρές –μα ουσιώδεις– κατακτήσεις που βελτιώνουν την ποιότητα της ζωής όλων μας, μπορούν κάλλιστα να καταδείξουν την αξία της επιδίωξης ενός διαφορετικού, καλύτερου μέλλοντος. Παράλληλα, η συρρίκνωση των εναλλακτικών κινημάτων δεν αποδεικνύει πως «αυτός ο κόσμος δε θ' αλλάξει ποτέ». Το παιχνίδι δεν έχει κριθεί ακόμα και είναι στο χέρι μας να κάνουμε τη διαφορά.

Το να βγούμε βέβαια στους δρόμους και να κάψουμε τα σώβρακα και τα σουτιέν μας, πράγματι φαντάζει ανεπίκαιρο και μπορεί να προκαλέσει την ειρωνεία και τον χλευασμό. Το ότι οι καιροί έχουν αλλάξει, μας υποχρεώνει να επαναπροσδιορίσουμε τις τακτικές και τις μεθόδους μας.

Ένας αγώνας με διττή διάσταση προβάλλει ως αναγκαιότητα πλέον. Ο καθημερινός μας βίος μπορεί να γίνει (το σημαντικότερο ίσως) όπλο έναντι της ομοφυλοφοβίας. Η οικογένεια, οι φίλοι, το εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον μας, αποτελούν πεδία όπου μπορούν να συντελεστούν ουσιώδεις νίκες. Η στάση μας και οι απαιτήσεις μας μπορούν να ανατρέψουν πεποιθήσεις περί έκφυλων, αμαρτωλών και περιθωριακών ατόμων και να συμβάλουν στην εξάλειψη των προκαταλήψεων και του ρατσισμού. Παράλληλα, ένα συλλογικό όργανο που θα μας εκπροσωπεί επάξια, επιβάλλεται να υπάρχει. Χρειάζονται αυτοί που θα επικεντρώσουν τις δυνάμεις τους στον κοινωνικό στίβο και αρθρώνοντας έναν άρτιο λόγο θα παλέψουν για μια νομοθετική μεταρρύθμιση και για μια ουσιαστική ισότητα. Με τον παράλληλο αυτόν αγώνα μόνο, μπορούμε να ελπίζουμε πως θά 'ρθει μια μέρα, που θα μπορούμε να περπατάμε στους δρόμους, με τα χέρια μας ενωμένα με αυτά των εραστών και συντρόφων μας.

Ναι, ξέρω, είναι δύσκολο να αγωνιστείς όταν βάλλεσαι από παντού. Εξάλλου, «το δίκιο του αγώνα πολλά σου στέρησε». Όμως το να σε φτύνουν και εσύ να λες πως βρέχει, ούτε αυτό είναι εύκολο. Έτσι δεν είναι;